

“Encara em considero un home de teatre”

‘Hysteria’, la gran obra de John Malkovich (Christopher, Estats Units, 1945) basada en la trobada que l’any 1938 van mantenir a Londres Salvador Dalí i Sigmund Freud, és al Teatre Victòria de Barcelona fins el 7 de novembre. Hem aprofitat la visita per parlar amb ell.

Actor camaleònic i de mirada enigmàtica, ha dirigit un film, *Pasos de baile*, i n’ha produït quatre més. Quan pot, dirigeix teatre: ara és a Barcelona amb l’obra *Hysteria* (1993), de Jerry Johnson.

—Què en penseu, de la frase de Freud “som els autors dels nostres somnis”?

—*Hysteria* es basa en aquest concepte, perquè tot plegat és el darrer somni de Freud. No es podrien entendre d’una altra manera les coses que hi passen si no fos en un somni, perquè moltes són absurdes i surrealistes. Són el reflex del seu subconscient, que li parla. I d’alguna manera pren la forma i l’estil dels quadres de Dalí.

—A *Hysteria* Dalí visita Freud. Què us sembla aquest pintor català?

—Jo no volia fer una obra sobre Dalí. Va inventar l’autopromoció i la publicitat i tota la seva existència va ser *performances*. Per tant, Dalí va ser una obra de la seva vida. És un personatge que passa de la farsa a la tragèdia en uns instants.

—Segons tinc entès, us heu psicoanalitzat. Creieu que pot ser especialment útil per a conèixer els límits dels actors?

—A mi em va ajudar molt a entendre millor la gent que m’envolta, però no tant per conèixer-me a mi mateix. Ara bé, crec que ha estat completament irrellevant de cara al meu treball. Tot i així, no és un tractament miraculós, perquè t’ensenya a veure el que sents però no t’ajuda a treure-ho de dins.

—Heu dirigit una cinquantena de peces teatrals. Com us ho feu per treure dels actors el que voleu, i més tenint en compte que no parleu quasi gens el castellà?

—Em fixo en el que fan cada dia i els hi dic què en penso, des del punt de vista tècnic, intuïtiu o emocional, però mai intel·lectual, per tal de fer quelcom viu cada nit. I que no sàpiga castellà no és massa problema: et fa pensar més i ser més clar i conceptual.

—En l’obra es diu que hom ha de tenir una combinació de passió i control. Amb les seves interpretacions contingudes, i alhora molt intenses, creu que teniu aquesta combinació?

—Tot és qüestió de tenir els sentiments sota control i deixar-se anar. No ho sabria explicar, però deu ser un do natural que es té o no es té. Jo no aplico mètodes ni disciplines

“No aplico mètodes interpretatius, sinó la intuïció”

interpretatives, segueixo la meua intuïció.

— Actuar pel teatre o pel cinema és tan diferent com fer-ho per una pel·lícula de Hollywood (*El joc de Ripley*) i una d'europa (*Um filme falado*)?

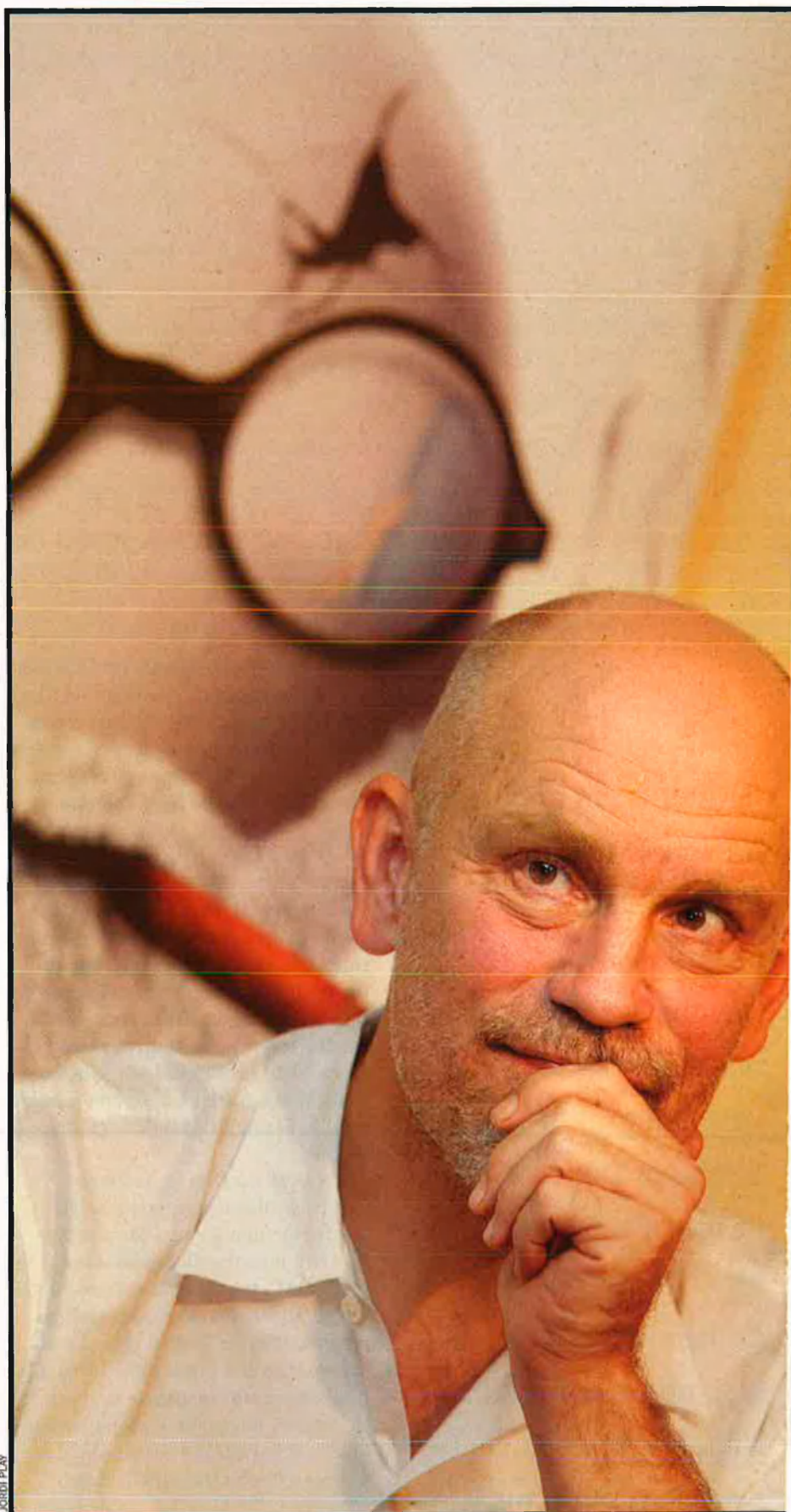
— Jo encara em considero un home de teatre: el teatre és quelcom que està viu cada nit; el cinema, no. Aquest intenta crear la sensació de veracitat només per uns segons. El procés i la rutina d'aquesta indústria fa que no sigui possible que l'interprei conegui bé el text, en recreï diversos registres per tal de jugar amb el seu rol. No estic dient que el cinema sigui dolent, és per culpa de l'estructura cinematogràfica. Ara, em sento igual de còmode sigui quin sigui el pressupost; el meu cervell és el mateix tant si treballo per a Steven Spielberg com si ho faig per a Manuel de Oliveira.

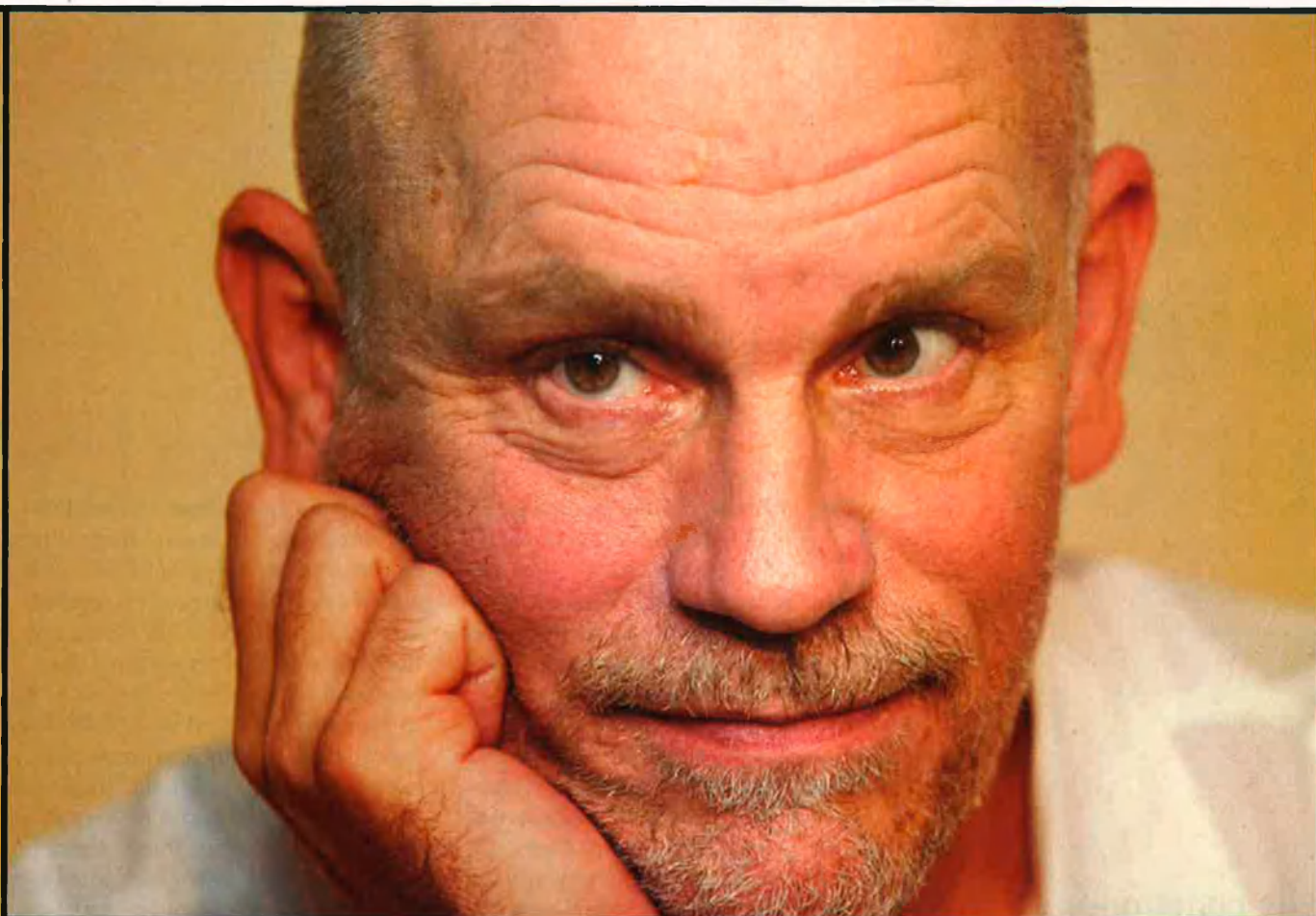
— Viviu a França des de fa quasi quinze anys. Creieu que és una bona solució l'excepció cultural francesa en el cinema, on un percentatge dels beneficis del cinema nord-americà exhibit es reinverteix per a realitzar cinema francès?

— Francament no em preocupa massa. Crec que la millor manera és que hi hagi directors com François Truffaut, Jean-Luc Godard o Jean-Pierre Melville, però ja sé que això no sempre és possible. El sistema seria fer més bones pel·lícules i que es vegin a tot el món. La qüestió és com desenvolupar aquest mercat, però jo no sóc economista ni conec el món del màrqueting. Als Estats Units tot plegat és ben diferent.

— El sistema nord-americà també és especial, perquè no existeix el Ministeri de Cultura...

— Exacte. I això també fa que els EUA siguin una excepció cultural,

"El teatre és quelcom que està viu cada nit; el cinema, no. Aquest intenta crear la sensació de veracitat només per uns segons. El procés i la rutina d'aquesta indústria fa que no sigui possible que l'interpret conegui bé el text."

no? A més, pràcticament no hi ha subvencions al nostre país. Per això, amb el meu grup de teatre, Steppenwolf Theatre Company, vam poder muntar *Hysteria* amb diners de Toyota, Mercedes Benz, etcètera. A mi no m'importa d'on vénen els diners ni per què ens els donen, l'important és poder aixecar el teu projecte.

—No l'he sentit mai fer declaracions polítiques. Què en penseu dels personatges "mediàtics" compromesos, que aprofiten la palestra per reivindicar les seves posicions ideològiques?

—Jo no crec que un actor hagi de parlar de política. A més, la majoria dels que parlen no estan prou informats. Per a mi ser compromès és saber del que parles, i no només donar la teva opinió,

són dues coses molt diferents. A més, la política i la religió no m'agraden, perquè es basen en creences inamovibles.

—De quin director us atreviríeu a protagonitzar una pel·lícula sense haver llegit prèviament el guió?

—No ho acostumo a fer, però suposo que amb Manuel de Oliveira, tot i que la primera vegada va ser una experiència bastant absurda.

**"La política
i la religió
no m'agraden: es
basen en creences
inamovibles"**

—En quins projectes heu treballat recentment?

—Com a actor, he participat a les pel·lícules *Colour Me Kubrick* (Brian W. Cook) —que parla d'un impostor que es feia passar pel director de cine Stanley Kubrick— i una biografia sobre el pintor Gustave Klimt, *Klimt* (Raúl Ruiz).

—Va endavant el projecte per a adaptar al cinema la novel·la de Fernando Sábato *De héroes y tumbas*, del qual ha rebut el seu vistiplau?

—Malauradament he estat terriblement ocupat aquest any i no m'hi he pogut dedicar. Però tard o d'hora ho acabaré fent, tot i que primer haig de trobar els diners, que com sempre no serà fàcil. No em preocupa, perquè encara tinc molt temps per endavant.

Carles Còdol